

A ကျေးရွာအုပ်စု

“ကျွန်တော်တို့ရွာက သုံးယောက်ဆုံးသွားတယ်။ အိမ်တွေလည်း အများကြီး ပျက်စီးသွားတယ်။ ကျွန်တော့်အိမ်လည်း နည်းနည်းတော့ ပျက်စီးသွားတယ်။ အကူအညီပေးဖို့ လူတွေ အများကြီးလာကြတာတွေ့တယ်။ အိမ်မရှိတော့တဲ့ လူတွေက စာသင်ကျောင်းမှာ ယာယီနေနေရတယ်။ ရေဘေးက သိပ်ကြောက်စရာကောင်းတယ်။”

ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူး

“ကျွန်မတို့ရွာမှာ ဒဏ်ရာရတဲ့လူတွေ အများကြီးပါ။ ကျွန်မတို့ ဆေးခန်းမှာ အခြေခံဆေးဝါးတွေနဲ့ပဲ အလုပ်လုပ်နေရတယ်။ အခုတော့ ဆေးတွေလည်း မရှိတော့ဘူး။ ပံ့ပိုးပေးနိုင်မလား မသိဘူး။ အကူအညီလိုအပ်နေတဲ့ လူတွေအများကြီး တန်းစီနေရတယ်။”

သားဖွားဆရာမ
ကျေးလက်ကျန်းမာရေး ဆေးပေးခန်း

“တချို့ကလေးတွေ အထူးသဖြင့် ငါးနှစ်အောက်ကလေးတွေမှာ ကိုယ်ခံအားချို့တဲ့နေတာတွေ့ရတယ်။ သူတို့လေးတွေက ဆိုးဝါးတဲ့ရောဂါတွေကို ခုခံကာကွယ်နိုင်စွမ်းမရှိလို့ စိုးရိမ်ရတယ်။ ဖြည့်စွက်အာဟာရတွေလည်း ကျွန်မတို့ဆီမှာ အလုံအလောက်မရှိဘူး။”

သားဖွားဆရာမ
ကျေးလက်ကျန်းမာရေး ဆေးပေးခန်း

“အစားအသောက်တွေအလုံအလောက်မရှိဘူး။ စာသင်ကျောင်းမှာ ယာယီ ခိုလှုံနေတဲ့လူတွေ အများကြီးပဲ။ ရွာဦးဘုန်းကြီးကျောင်းနဲ့ အလှူရှင် တချို့ကတော့ လာလှူနေကြပေမယ့် လုံလောက်တယ်လို့တော့ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီလိုမျိုး အလှူရှင်တွေ ထပ်မလှူကြဘူးဆိုရင် ငါးရက်အတွင်း အစားအသောက်တွေ ပြတ်လတ်သွားမှာပဲ။”

ကျောင်းအုပ်ဆရာမကြီး

“စာသင်ကျောင်းမှာ လူတွေအများကြီး ယာယီခိုလှုံနေရတယ်။ တချို့တွေက အိမ်တွေ ပျက်စီးသွားတယ်။ တချို့တွေက အိမ်ပြန်ရမှာ ကြောက်နေကြတယ်။ စာဆက်သင်ပေးချင်ပေမဲ့လည်း အဆင်မပြေဘူး။”

ဆရာမတစ်ဦး

“တော်တော်များများ ဆုံးရှုံးသွားတယ်။ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ပြောရရင် ဘယ်လိုကိုယ့်ဟာကို ရှာဖွေစားသောက်ရမလဲမသိဘူး။ အားလုံးလဲ ဆုံးရှုံးထားတာဆိုတော့လေ။ တိရိစ္ဆာန်တွေအားလုံး သေကုန်တာလား ပျောက် သွားတာလားတော့မသိဘူး။ ပြန်ပြီး အခြေကျဖို့ နှစ်တော် တော် ကြာဦးမယ်။”

မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူ

“ကျွန်တော့်ရဲ့စပါးခင်းလေးက ပျက်စီးသွားတယ်။ရေဘေးကထွန်ယက်ရမယ့်အချိန်အစမှာ ဝင်လာတယ်။ အခုတော့ စပါးခင်းတွေ ရေလွှမ်းသွားတော့ စပါးတောင်စိုက်လို့မရတော့ပါဘူး။ မျိုးစေ့တွေလည်း ဆုံးရှုံးသွားတယ်။ ဒီရွာက ချမ်းသာတဲ့ လူတွေဆီက လယ်ကွင်းတွေငှားထားတယ်။ ငှားခကိုတော့ ဘယ်လိုပေးရမလဲ မသိဘူး။”

ကလေး ၃ ဦး၏ ဖခင် လယ်သမားတစ်ဦး

“ကျွန်တော့ စပါးခင်းလဲပျက်စီးသွားတယ်။ တိရစ္ဆာန်တွေနဲ့ မျိုးစေ့တွေပါ ပျက်စီးသွားပါတယ်။ မိသားစုကို ဘယ်လိုရှာဖွေကျွေးမွေးရမလဲ မသိတော့ပါဘူး။ ကျွန်တော့် သမီးအကြီးကို အလုပ်လုပ်ခိုင်းရတော့မှာဆိုတော့ ကျောင်းထုတ်ရတော့မယ်။ သူက အသက် ၁၁နှစ်ပဲရှိပါသေးတယ်။”

ကလေး ၄ယောက်၏ ဖခင် လယ်သမားတစ်ဦး

“ကျွန်တော့်အိမ်နဲ့ စပါးခင်းတွေပျက်စီးသွားပါတယ်။ အခုတော့ မိသားစုအတွက် ဘာဝင်ငွေမှမရှိတော့ပါဘူး။ စားစရာလည်း မကျန်တော့ဘူး။ ကျွန်တော့်သား အကြီးဆုံးက ဒေးဒလူသွားတဲ့ လိုင်းကားမှာ အလုပ်လုပ်နေတယ်။ ရေဘေးပြီးကတည်းက သူနဲ့ အဆက်အသွယ် မရသေးဘူး။ သူဘာဖြစ်သွားလည်း မသိဘူး။ သူ့အတွက်စိတ်ပူနေပါတယ်။”

အိမ်ထောင်ဦးစီး အမျိုးသားတစ်ဦး

“ညတိုင်းအိမ်မက်ဆိုးတွေမက်နေတယ်။ အရမ်းကြောက်တာပဲ။ အမေနဲ့ အဖေနဲ့ကတော့ အားလုံးအဆင်ပြေသွားမယ်လို့ ပြောပါတယ်။ အိမ်ပဲပြန်နေချင်တယ်။ ကျောင်းလည်း ပြန်တက်ချင်တယ်။ ဆရာမတွေနဲ့ သူငယ်ချင်းတွေကို လွမ်းတယ်။”

၇နှစ်အရွယ်ရှိကျောင်းသားတစ်ဦး

B ကျေးရွာအုပ်စု

“ကျွန်တော့်အိမ် လုံးဝပျက်စီးသွားပါတယ်။အခုဒီကလုမ်းမြင်နေရတဲ့တောင်ကုန်းပေါ်မှာ ရှိတာလေ။ လေပြင်းတိုက်လိုက်တာ အကုန်ပါသွားရော။ စောင်နှစ်ထည်နဲ့ ပိုက်ဆံနည်းနည်းပဲ ယူလိုက်နိုင်တယ်။ အစားအသောက်လိုအပ်နေပါတယ်။ ”

ဆွေမျိုးအိမ်တွင် ယာယီခိုလှုံနေသူ

“စာသင်ကျောင်းကတော့ ရေဘေးကြောင့် ပျက်စီးသွားပါတယ်။ ဘယ်တော့ကျောင်းပြန်တက်ရမလဲ မသိသေးပါဘူး။ ဘုန်းဘုန်းတွေကတော့ စာသင်ပေး နေပေမဲ့ ကျောင်းမှာသင်တာနဲ့တော့မတူဘူးပေါ့။ ကျောင်းကိုလွမ်းတယ်။ ”

ဘုန်းကြီးကျောင်းတွင် ယာယီခိုလှုံနေသော ကလေးငယ်တစ်ဦး

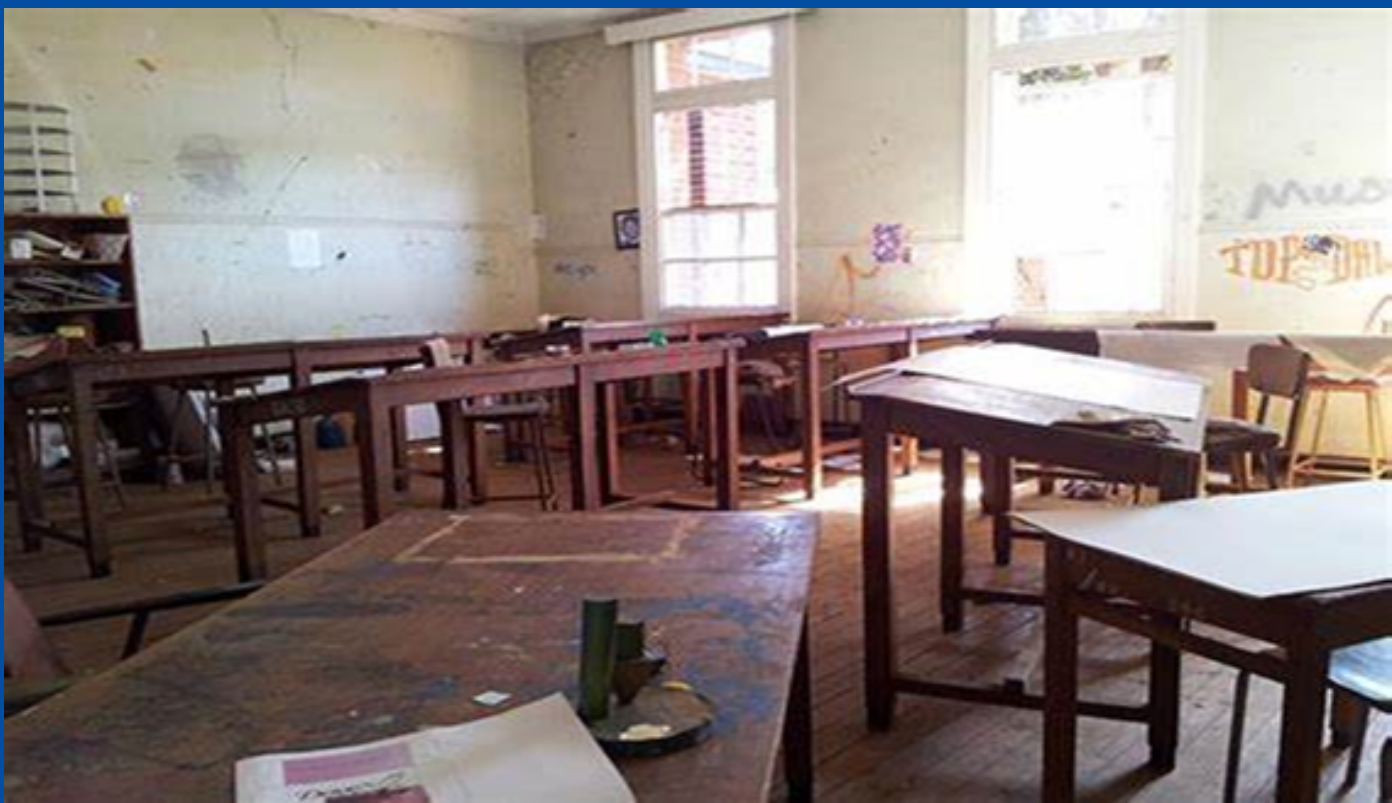

“မိုးခြိမ်းသံတွေကြားတာနဲ့အိမ်မက်ဆိုးတွေမက်ပြီး အိပ်မပျော်တော့ဘူး။ အဖေကတော့မကြောက်ဖို့ပြောပေမဲ့ ကြောက်နေတုန်းပဲ။ ”

ဘုန်းကြီးကျောင်းတွင်ယာယီခိုလှုံနေသော မိန်းကလေးငယ်တစ်ဦး

“အိမ်ရောကျောင်းရောပျက်စီးသွားပါတယ်။ ကျောင်းသားတွေကိုကူညီချင်ပေမဲ့ ကျွန်တော့်မိသားစုကို အရင်ကူညီရဦးမယ်။ ”

ပျက်စီးသွားသောကျောင်းမှ ကျောင်းဆရာတစ်ဦး

“ဘုန်းကြီးကျောင်းမှာ လာခိုလှုံနေတာ မိသားစု ၅၀လောက်ဆိုတော့ နည်းနည်းတော့ ကျပ်နေပြီ။ အဓိကပြဿနာက ရေအခက်အခဲပါ။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ ရေတုံကင်ကလဲ ပျက်ဆီးသွားတယ်။ ပြင်ပအကူအညီတွေ အများကြီး လိုအပ်နေတယ်။ ”

ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီး

“ကျန်းမာရေဋ္ဌာနမှာဝမ်းပျက်ဝမ်းလျှောနဲ့ ရောက်လာတဲ့ကလေးတွေကို ကုသပေးနေပါတယ်။ မုန်းတိုင်းပြီးကတည်းက ရွာသူရွာသားတွေ သန့်ရှင်းတဲ့ရေမရတာ။ ကူးစက်မြန်ပြင်းထန်တဲ့ ဝမ်းရောဂါတွေဖြစ်မှာ စိုးရိမ်နေပါတယ်။ ”

ကျန်းမာရေး ဝန်ထမ်းတစ်ဦး

“ယာယီခိုလှုံဖို့အတွက် အမိုးအကာတို့ တဲတို့မရရင်တော့ အခြေအနေ ပိုဆိုးလာမယ်။ ဘုန်းကြီးကျောင်းမှာက လူကျပ်တော့ နေရတာလွပ်လွပ်လပ်လပ်မရှိဘူး။ ဘုန်းကြီးကျောင်းက ထမင်းကျွေးထားတော့ ခဏတဖြုတ်ကတော့အဆင်ပြေတာပေါ့။ နောက်ဘာဆက်လုပ်မလဲ မတွေးတတ်သေးဘူး။ ရေကအရမ်းညစ်ပတ်နေပြီး အစားအစာလဲ မရှိဘူး။ ”

အိမ်ထောင်ရှင်မတစ်ဦး

“အဝတ်အစားတချို့နဲ့ စောင်တွေကိုသယ်လာနိုင်လို့ တော်သေးတယ်။ အခုနေ တဲလေး ဒါမှမဟုတ် အမိုးအတွက် တာလပတ်စလေး ရခဲ့မယ်ဆိုရင် အရမ်းကိုအဆင်ပြေသွားမှာ။ ”

ကွင်းပြင်ထဲတွင်ယာယီ ခိုလှုံနေရသူ အိမ်ထောင်ဦးစီးတစ်ဦး

“ဘာမှလုပ်လို့မရတော့ စောင့်နေရတာပေါ့။ ဘာဆိုဘာမှလုပ်လို့မရသေးဘူး။ ကျွန်တော့်အတွက်တော့ သိပ်အဆင်မပြေလောက်ဘူး။ ကျွန်တော်က အရင်တုန်းက နေ့စားအလုပ်လုပ်ခဲ့တာဆိုတော့လေ။ ”

ကွင်းပြင်ထဲတွင်ယာယီခိုလှုံနေရသူ အိမ်ထောင်ဦးစီးအမျိုးသားတစ်ဦး

“ကျွန်မကကျောင်းဆရာမတစ်ယောက်ပါ။ စာသင်ကျောင်းက ပျက်စီးသွားပေမဲ့ ကလေးတွေကို ဘုန်းကြီးကျောင်းမှာ စာဆက်သင်ပေးဖို့ ကြိုးစားနေတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူတို့လေးတွေရဲ့ ပြဌာန်းစာအုပ်တွေလည်း ပျောက်သွားကြတော့ သိပ်အာရုံမစူးစိုက်နိုင်ကြဘူး။ ”

ဆရာမတစ်ဦး

“ZZ မြို့က အရေးပေါ်ကယ်ဆယ်ရေး ပစ္စည်းတွေ ပို့နိုင်ဖို့ ကြိုးစားနေပါတယ်။ ပိုပြီးတော့ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများတဲ့ ပင်လယ်ကမ်းနားမှာရှိတဲ့ ကျေးရွာတွေကို ဦးစားပေးပြီး ပို့ပေးပါမယ်။ ဒီရွာမှာလည်း အကူအညီတွေ လိုအပ်ပါတယ်။ အစားအသောက်နဲ့ ရေတွေလိုအပ်နေပါတယ်။ ”

လူမှုကူညီရေးအဖွဲ့မှ စေတနာ့ဝန်ထမ်းတစ်ဦး

“စာသင်ကျောင်းနားမှာ ရေတွင်နှစ်တွင်းရှိတယ်။ တစ်တွင်းကတော့ ပျက်စီးသွားတယ်။ ကျောင်းမှာခိုလှုံနေတဲ့လူတွေအတွက် ရေအလုံအလောက် မရတော့မှာ စိုးရိမ်မိတယ်။ ရေဘေးဒဏ်ခံရတဲ့ လူတွေအားလုံးအတွက် ကျောင်းကအရမ်းသေးလွန်းနေတယ်။ ကျွန်မတို့ကို ကူညီနိုင်မလား မသိဘူး။ ”

ကျောင်းအုပ်ဆရာမကြီး

C ကျေးရွာအုပ်စု

“တောင်ဘက်ရေဘေးသင့်ဒေသတွေကို တံတားကကျိုးပြီး လမ်းကချော်နေတော့ သွားလို့မရသေးဘူး။ ဒီအတိုင်းဘယ်အချိန်ထိဖြစ်မလဲမသိဘူး။ လမ်းကအကွေ့ အကောက်များပြီး ချော်နေသေးတော့ အန္တရာယ်များလို့ မသွားချင်သေးဘူး။”

ထရပ်ကားယာဉ်မောင်း

“ကျွန်မသား ၂ ယောက်က B ရွာ မှာ အလုပ်လုပ်နေတာ။ ရေဘေးဖြစ်တဲ့ အချိန်ကစပြီး သူတို့နဲ့အဆက်အသွယ်မရသေးဘူး။ သူတို့အန္တရာယ် ကင်းရဲ့လားမသိဘူး။”

အသက် ၅၅ နှစ်ရှိ မိခင်တစ်ဦး

“မိုးတွေအရမ်းရွာနေတော့ ရွာကိုသွားဖို့ မလွယ်ဘူး။ လမ်းတွေကချော်နေပြီး သွားမရဘူး။ ပြင်ပအကူအညီတွေ တကယ်လိုအပ်နေပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီလိုအခြေအနေမျိုးမှာ ရွာကိုဘယ်လိုလာကြမလဲဆိုတာ မတွေးတတ်ဘူး။”

ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူး

“လူတွေက အစားအသောက်တွေလိုအပ်နေပါတယ်။လူတွေအရမ်းကျပ်နေတဲ့ဘုန်းကြီးကျောင်းတွေမှာခိုလှုံနေရပြီး ခွဲတမ်းနဲ့ရတဲ့ထမင်းတွေက အရမ်းနည်းပြီး မလောက်ငှတော့ဘူး။ ဒီရွာအတွက် ရိက္ခာတွေ ဘယ်လိုထပ်ရနိုင်မလဲသိလား။ ကျွန်တော်တို့ကို ကူညီပေးနိုင်မလား။”

ကျေးရွာစေတနာ့ဝန်ထမ်းတစ်ဦး

“ကျွန်တော့်ရဲ့ အမျိုးသမီးနဲ့ မိခင်ကို ဆုံရုံးခွဲရပါတယ်။ အိမ်ပေါ်ကို သစ်ပင်ကြီးတစ်ပင်လဲကျပြီး သူတို့ပိတ်မိသွားတယ်။ အခုလောလောဆယ်တော့ဘာလုပ်ရမှန်းမသိသေးပါဘူး။ ကျွန်တော့် အမျိုးသမီး၊ မိခင်နဲ့ အိမ်ပါဆုံးရှုံးသွားပြီ။”

ကလေး ၃ယောက်၏ဖခင် အိမ်ထောင်ဦးစီး

“အနည်းဆုံး လူ ၂ယောက်လောက်သေပြီး တော်တော်များများ ဒဏ်ရာရသွားတယ်။ အကူအညီတွေလိုအပ်နေပါတယ်။ စားစရာလဲမရှိတော့ဘူး။ အိမ်တွေလည်း ပျက်စီးသွားတယ်။ ရွာကတော်တော်ကို အစွန့်အဖျားကျတယ်။ အကူအညီတွေ မလာမချင်း ပြန်လည်ထူထောင်ဖို့တော့ အချိန်တော်တော်ယူရ ဦးမယ်။ ကျွန်တော်တို့ကို ပစ်ထားကြပါနဲ့။”

ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူး

“ဘုန်းကြီးကျောင်းက ခိုင်ခံ့တော့တချို့ မိသားစုတွေယာယီခိုလှုံနေကြပါတယ်။ အိမ်အများကြီးတော့ မပျက်စီးပါဘူး။ ရေကတော့ပြဿနာမရှိပေမဲ့ကျန်းမာရေးကတော့ စိတ်ပူရတယ်။ ဒီရွာမှာ ကျန်းမာရေးဌာန မရှိဘူး။ အပျက်အစီးတွေကို အရင်ဆုံး ဖယ်ရှားရမယ်။”

ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီး

“ကျွန်မကလေးနှစ်ယောက်က ဝမ်းလျှောနေတယ်။ တိုင်းရင်းဆေးကို ကိုယ်တိုင်ဖော်ပြီးတော့ တိုက်ထားတာပဲ။”

ဘုန်းကြီးကျောင်းတွင်ယာယီခိုလှုံနေသော မိခင်တစ်ဦး

“ကျွန်မစုထားတဲ့ပိုက်ဆံလေးတွေရေဘေးထဲပါသွားတယ်။ရေဘေးပြီးကတည်းက ဆန်ဈေးတွေ ငါးဆယ်ရာခိုင်နှုန်းလောက် တက်သွားတယ်။ အထောက်အပံ့ရတာလဲ အရမ်းနည်းနေတယ်။ ကျွန်မမှာကြည့်စရာကလေး သုံးယောက်တောင်ရှိပါတယ်။”

ဘုန်းကြီးကျောင်းတွင်ယာယီခိုလှုံနေသော အိမ်ထောင်ဦးစီးအမျိုးသမီးတစ်ဦး

“ကျွန်မရဲ့ ဒုတိယကလေးကနှစ်လရှိပါပြီ။ကျွန်မကနို့သိပ်မထွက်တော့ သူ့ကိုမိခင်နို့သိပ်မတိုက်ဖြစ်ဘူး။ ရေဘေးမဖြစ်ခင်တုန်းကတော့ ဆန်ပြုတ်နဲ့ စွပ်ပြုတ်တိုက်တယ်။ အခုတော့စားစရာဘာမှ မရှိတော့လို့ သူ့ကိုထမင်းနဲ့ဌာက်ပျောသီးပဲ ကျွေးနေရတယ်။ အကူအညီပေးဖို့ တစ်ယောက်မှ ရောက်မလာသေးပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့က အရေးမကြီးလို့လား။ ကျွန်တော်တို့ကို သေအောင်ပစ်ထားကြတာလား။”

ဘုန်းကြီးကျောင်းတွင် ခိုလှုံနေသော အိမ်ထောင်ဦးစီး

“ကျွန်မက ကျောင်းဆရာမတစ်ယောက်ပါ။ စာသင်ကျောင်းကပျက်စီးသွားပေမဲ့ ကလေးတွေကို ဘုန်းကြီးကျောင်းမှာ စာဆက်သင်ပေးဖို့ ကြိုးစားနေတယ်။ ဒါပေမဲ့သူတို့လေးတွေရဲ့ ပြဌာန်းစာအုပ်တွေလည်း ပျောက်သွားကြတော့ သိပ်အာရုံမစူးစိုက်နိုင်ကြဘူး။”

ဆရာမတစ်ဦး

“ကျွန်တော့်အိမ်နဲ့ စပါးခင်းတွေ ပျက်စီးသွားပါတယ်။ အခုတော့ မိသားစုအတွက် ဘာဝင်ငွေမှမရှိတော့ပါဘူး။ စားစရာလဲ မကျန်တော့ဘူး။ ကျွန်တော့်သား အကြီးဆုံးက ဒေးဒလူသွားတဲ့ လိုင်းကားမှာ အလုပ်လုပ်နေတယ်။ ရေဘေးပြီးကတည်းက သူနဲ့အဆက်အသွယ် မရသေးဘူး။ သူ့ဘာဖြစ်သွားလည်း မသိဘူး။ သူ့အတွက်စိတ်ပူနေပါတယ်။”

အိမ်ထောင်ဦးစီး အမျိုးသားတစ်ဦး

စစ်ဆေးရေးဂိတ်

လှေဆိပ်

